

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PŘEMISLĚLSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

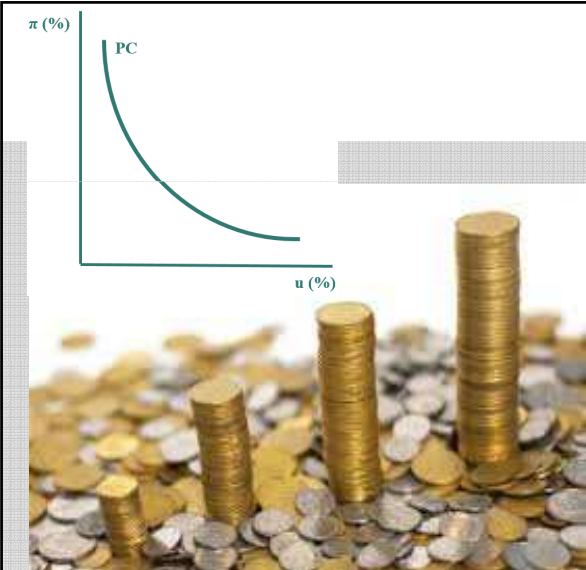
Makroekonomie

3+2, EVSNPMABMI

Vztah inflace a nezaměstnanosti, PHILLIPSOVA KŘIVKA

7

Ing. Kamila Turečková, Ph.D.

VS.

Inflace

- všeobecný trvalejší **růst cenové hladiny** v čase, který způsobuje **snížování koupěschopnosti peněz**
- vyjadřujeme pomocí **míry inflace (π)**, která se rovná procentní změně cenového indexu za určité období
- deflace, dezinflace, akcelerující inflace, stagflace, slumpflace, skrytá a potlačená inflace
- **příčiny inflace (poptávková a nákladová)**: inflace je v zásadě monetárním jevem (množství peněz (jejich nabídka) roste rychleji než reálný produkt)
  - deficitní financování ze státního rozpočtu, nepřiměřená emise úvěrů, převaha investic nad úsporami, zdražení výrobních vstupů, růst mezd rychlejší než růst produktivity, monopolní struktura ekonomiky, inflační očekávání subjektů, devalvace, silný příliv spekulativního kapitálu apod.
- typy inflace: mírná, pádivá, hyperinflace

Důsledky inflace

- Chce-li si při cenovém růstu ekonomický subjekt zachovat stávající reálný důchod musí zvýšit kvalitu nebo kvantitu své ekonomické činnosti, jinak mu i při nezměněném nominálním důchodu reálný důchod klesne.
- Inflace je zdrojem sociální nestability (rozhodování o investicích – inflační prostředí mění ceny, reálnou finanční pozici investora ...)
- Nepředvídatelnost cenových změn zkracuje časový horizont, v němž se subjekty rozhodují.
- Inflace snižuje kvalitu informací zprostředkovaných v tržních ekonomikách cenovým systémem (vztah nabídky a poptávky na trzích VF).
- Důsledkem inflace je přerozdělení reálného národních důchodu (ceny zpravidla nerostou stejnoměrně – lidé vlastní rozdílná aktiva prodávají rozdílné VF a kupují rozdílné kombinace výrobků a služeb. Dopad inflace je na jednotlivé ekonomické subjekty rozdílný)
- Inflace obecně prospívá těm subjektům, kteří mají nejlepší informace a největší schopnost přizpůsobit své nominální příjmy vývoji cenové hladiny – příjemci pohyblivých příjmů.
- Nevyrovnaná inflace je zdrojem pocitu nejistoty napětí a skepse – „inflační stres“.
- Inflace oslabuje schopnost peněz plnit úlohu uchovatele hodnoty - může vést ke snižování míry úspor.
- Náklady ošoupaných podrážek (snaha domácnosti minimalizovat v době inflace hotovost, kterou drží neboť nenese úrok. Náklady spojené s cestami lidí do bank, k bankomatům jsou takto označovány).
- Náklady změny jídelníčku – náklady na oznámení vyšších cen.
- Úniky zdrojů ze sféry produktivního užití – přechod k výrobkům z cenných kovů, uměleckých děl a nemovitostí ...

Nezaměstnanost

- významný makroekonomický problém, který negativně ovlivňuje hospodářskou výkonnost (ekonomika nevyužívá své zdroje) i sociální situaci ve společnosti
- stav v ekonomice, kdy nepracují ti, kteří pracovat chtějí, tj. nabídka práce je větší než její poptávka
- obvykle se vyjadřuje počtem nezaměstnaných nebo mírou nezaměstnanosti(u), tj. procentuálním poměrem nezaměstnaných k pracovní síle
- Příčiny nezaměstnanosti:
  - **neoklasický přístup:** nezaměstnanost je výsledkem působení tržního mechanismu. Je způsobena nepružností nabídky práce na trhu práce (špatná informovanost, nízká mobilita, malá ochota akceptovat zhoršené (mzdové) podmínky), nadměrné mzdové požadavky (omezená pružnost mezd směrem dolů).
  - **keynesiánské pojetí:** technologický pokrok vytlačující živou práci, chronický nedostatek poptávky (nedostatečná kupní síla a omezování sklonu k investicím). Nutnost aktivní, poptávkově orientované, hospodářské politiky.
- Typy nezaměstnanosti: frikční, strukturální, cyklická

Nezaměstnanost

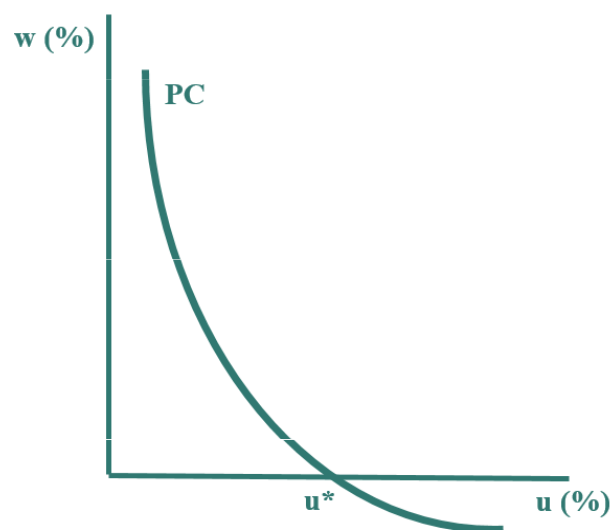
- **Důsledky nezaměstnanosti:**
  - ekonomické - nejsou optimálně využity VF, nezaměstnaní nevytvářejí HDP, zvýšené nároky na SR (vyplácení podpor v nezaměstnanosti, financování chodu úřadů práce a aktivní politika zaměstnanosti, absence daňových příjmů)
  - sociální a psychické - úpadek lidského kapitálu, klesá zájem o práce, změny ve vnímání času, pokles životní úrovně, nárůst kriminality, sociální izolace, ztráta sebeúcty
- **Přirozená míra nezaměstnanosti (u^*)** – úroveň při níž jsou různé trhy práce v zemi v průměru v rovnováze. Je dosažena, když se ekonomika pohybuje na úrovni potenciálního produktu.
- **NAIRU** - taková míra nezaměstnanosti, při níž je inflace stabilní a v ekonomice nesílí inflační tlaky
- **Okunův zákon** - zvýší-li se skutečná míra nezaměstnanosti o 1% oproti přirozené míře nezaměstnanosti, poklesne reálný produkt o 2-3% oproti potenciálnímu produktu
- **Aktivní a pasivní politika zaměstnanosti** - představuje soubor nástrojů, jejichž realizace motivuje zaměstnané, nezaměstnané a zaměstnavatele k jistému chování na trhu práce
  - aktivní: dotace podnikatelům na společensky účelná pracovní místa, organizování veřejně prospěšných prací, rekvalifikace, vytváření chráněných pracovišť pro občany se změněnou pracovní schopností ...
  - pasivní: spočívá v kvalitní činnosti úřadů práce spojená s bezplatným poskytováním informací o pracovních místech

Phillipsova křivka

- vyjadřuje vztah a současně představuje srozumitelný nástroj pro porozumění vztahu mezi inflací a nezaměstnaností
- Phillipsova křivka stojí na myšlence, že při vysoké produkci doprovázené nízkou nezaměstnaností (roste poptávka po práci) dochází v ekonomice k tlakům na rychlejší růst cen a mezd.
  - opačně zase platí, že při vysoké nezaměstnanosti dochází k dezinflaci, tj. míra inflace se snižuje
- **Keynesiánská verze**
  - PŮVODNÍ PHILLIPSOVA KŘIVKA
  - MODIFIKOVANÁ PHILLIPSOVA KŘIVKA
- **Friedmanovo pojetí**
  - DLOUHODOBÁ A KRÁTKODOBÁ PHILLIPSOVA KŘIVKA
- **Phillipsova křivka v nové klasické makroekonomii**
  - LUCASOVA VERZE PHILLIPSOVY KŘIVKY

Původní Phillipsova křivka

- 1958 novozélandský ekonom A. W. Phillips
- analýza vztahu mezi mírou změny nominálních mezd (mzdovou inflací) a mírou nezaměstnanosti
- mezi rysy původní (mzdové) Phillipsovy křivky patří: její záporný sklon, klesající průběh, tvar hyperboly s průsečíkem s vodorovnou osou na úrovni přirozené míry nezaměstnanosti

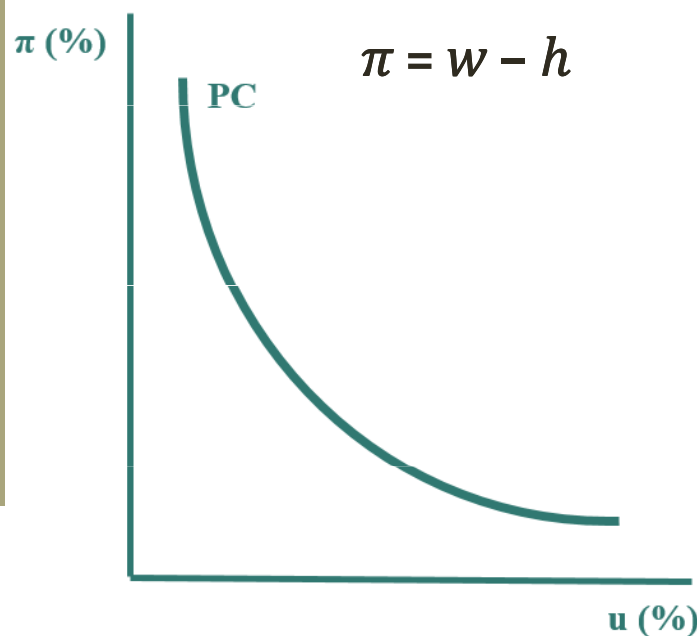
- snížili-li se míra nezaměstnanosti pod svou přirozenou míru ($u < u^*$), potom vznikají tlaky na růst mezd (vzniká mzdová inflace) vyplývající z nedostatku volných pracovních míst
- nižší nezaměstnanost je doprovázena vyšší mzdovou inflací a opačně

V období let 1861 – 1948 měla Phillipsova křivka jak svou kladnou, tak svou zápornou část, přičemž protínala horizontální osu přibližně na úrovni 6 %, z čehož plynula nulová mzdová inflace při této míře nezaměstnanosti.

Modifikovaná Phillipsova křivka

- protože mzdové náklady tvoří výraznou část celkových nákladů firem, které se promítají do ceny produkce, přímo se tak mzdová inflace projevuje v inflaci cenové
- modifikovaná PC (P. Samuelson a R. Sollow) je nejznámější a vyjadřuje vztah mezi cenovou inflací a mírou nezaměstnanosti
- cenová hladina roste souběžně s růstem mezd, přičemž rozdíl v tempu růstu cenové hladiny (π) a mezd (w) závisí na tempu růstu produktivity práce (h)

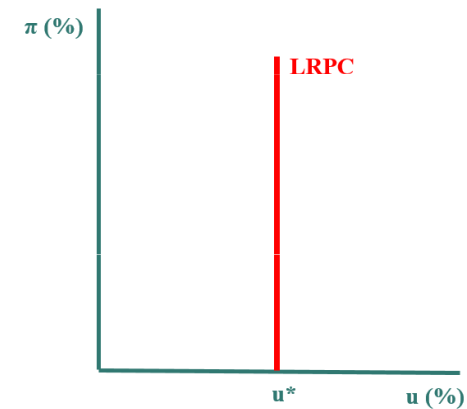
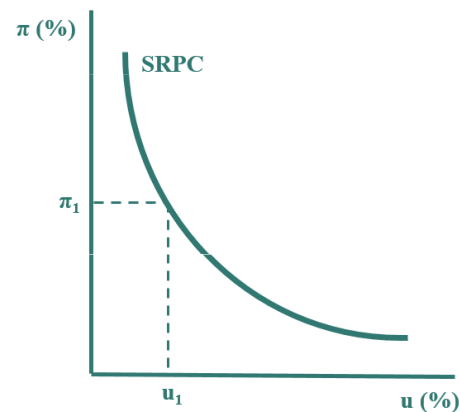

- prostředek pro volbu hospodářské politiky
- neokeynesiánci interpretovali Phillipsovu křivku jako cílovou škálu pro hospodářskou politiku řízení AD
- nákladem poklesu míry nezaměstnanosti byl vzestup míry inflace
- prostřednictvím fiskální a monetární politiky bylo možné dosáhnout takové míry nezaměstnanosti a míry inflace, která by s ohledem na priority dané vlády byla v daném časovém okamžiku považována za „optimální“

Friedmanovo pojetí, dlouhodobá a krátkodobá Phillipsova křivka

- nová kauzalita: inflace ovlivňuje nezaměstnanost
- v roce 1968 vystoupil Milton Friedman s vlastním kritickým pojetím Phillipsovy křivky
  - napadl pojetí permanentně klesající PC a předložil vlastní výklad založený jednak na **přirozené míře nezaměstnanosti** a současně na platnosti **hypotézy adaptivních očekávání**
- Friedman odlišil krátkodobou a dlouhodobou PC (SRPC, LRPC)

- inverzní substituční vztah mezi u a π pouze v krátkém období
- sklon ovlivňuje koeficient citlivosti míry změny cenové hladiny na míru změny nezaměstnanosti
- SRPC je konstruována vždy pro určitou očekávanou míru inflace: při nižší očekávané míře inflace se SRPC posunuje dolů doleva a opačně

- LRPC je vertikála na úrovni přirozené míry nezaměstnanosti (u^*)
- substituční vztah mezi u a π neexistuje
- v bodech průsečíků LRPC (svislé) a SRPC (klesající) platí, že skutečná a očekávaná míra inflace jsou stejně velké
- expanzivní monetární či fiskální politika vede v dlouhém období pouze ke zvýšení inflace. V SR lze snižovat míru nezaměstnanosti na úkor míry inflace a opačně.

Lucasova verze PC v nové klasické makroekonomii

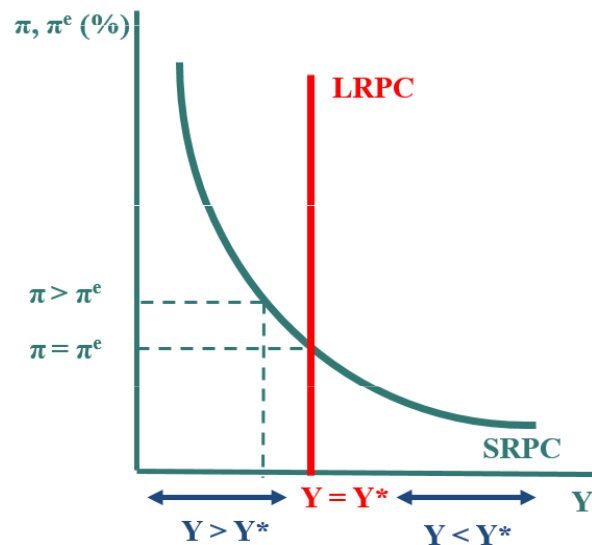

existence racionálních očekávání → PC má pouze dlouhodobý charakter; permanentní existenci krátkodobé PC škola racionálních očekávání zpochybňuje

- zatím poslední verze Phillipsovy křivky
- Lucas se zabýval vztahem reálného produktu a inflace:

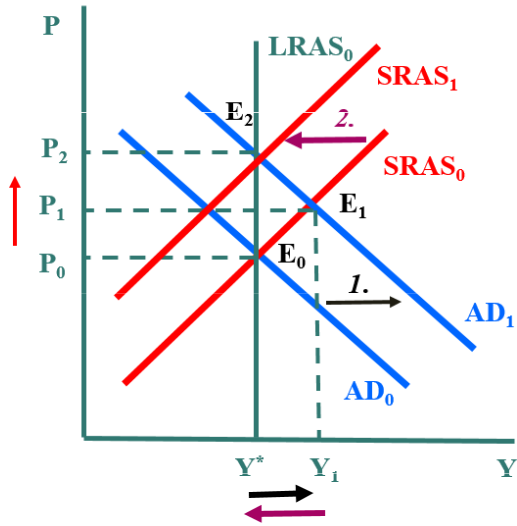
$$\pi = \pi^e + \theta (Y - Y^*)$$

- pokud je skutečná míra inflace π vyšší než očekávaná míra inflace π^e , pak je skutečný reálný produkt Y větší než potenciální produkt Y^* a ekonomika se nachází v expanzivní mezeře, která je také charakterizována mírou nezaměstnanosti menší než je přirozená míra, tj. $u < u^*$
- opačně, $Y < Y^*$ a $u > u^*$ → ekonomika v mezeře recesní

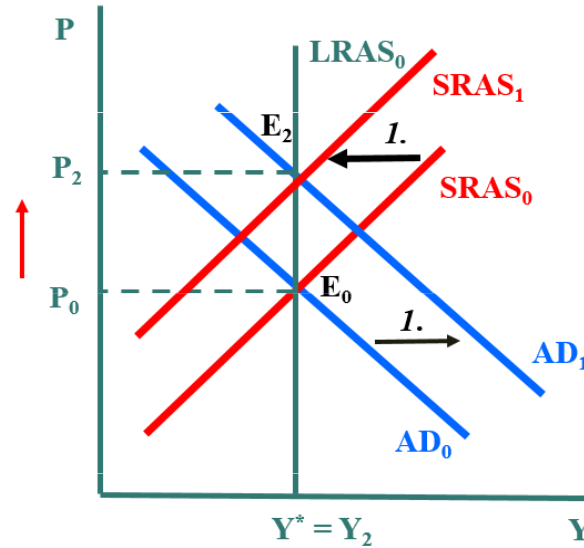

ÚČINKY PŘEDVÍDANÉ A NEPŘEDVÍDANÉ HOSPODÁŘSKÉ POLITIKY

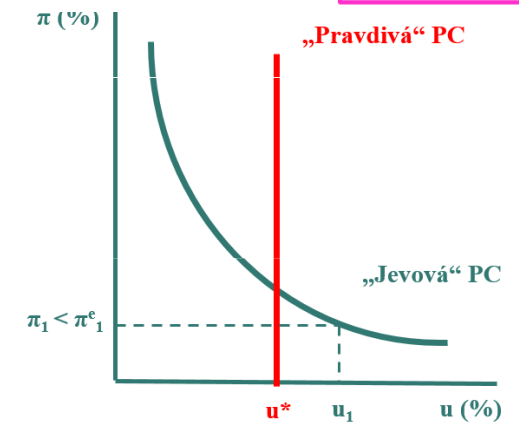
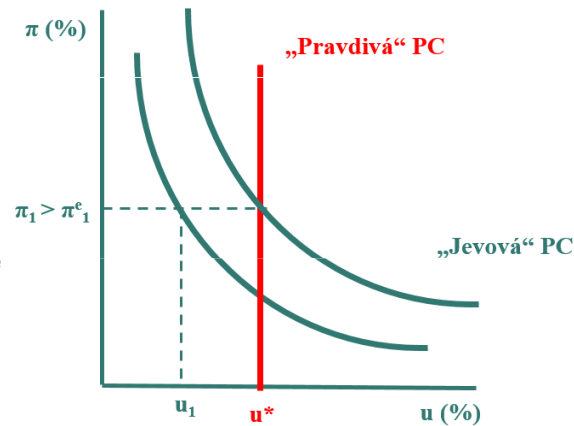
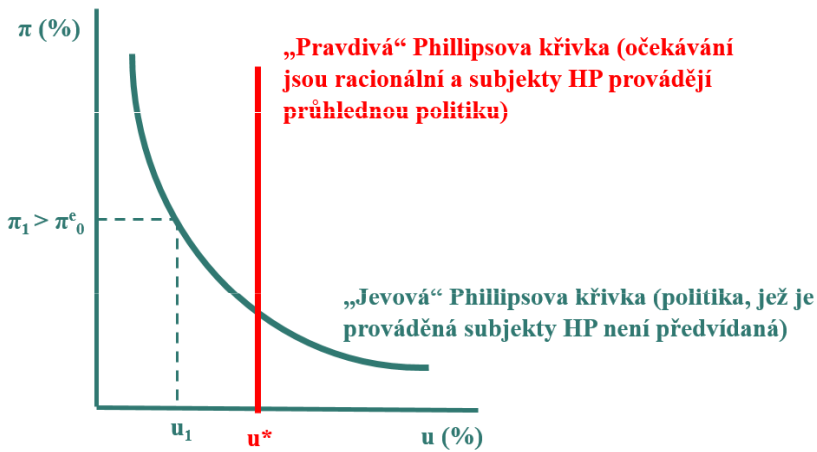
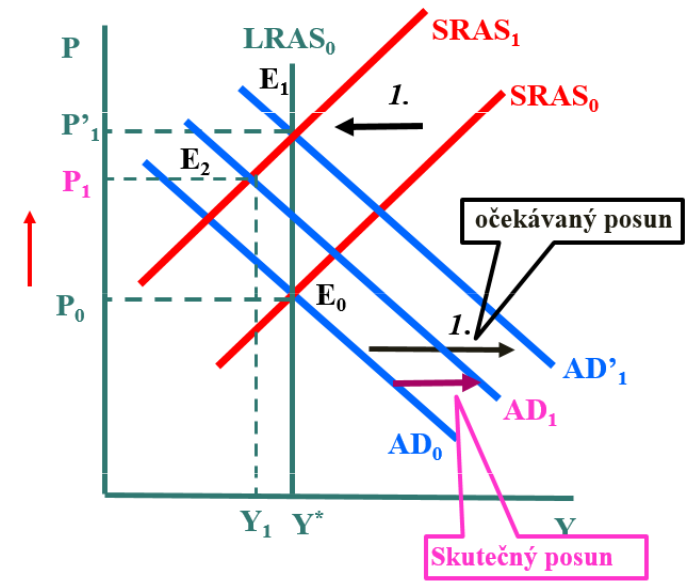
Neočekávaná HP v modelu nové klasické makroekonomie

Očekávaná HP v modelu nové klasické makroekonomie

Nesprávně očekávaná HP v modelu nové klasické makroekonomie

Děkuji za pozornost.